

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระพุทธศาสนา เป็นศาสนาที่ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศไทยนับถือ และเป็นรากฐานสำคัญของการศึกษา ศิลปะ และวัฒนธรรมไทยที่สืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาได้หล่อหลอมกลมกล่อมเกลาจิตใจของชนชาวไทยให้มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมตามแบบอย่างพุทธศาสนิกชน ทำให้สังคมไทยมีความร่มเย็นเป็นสุขและมีเอกลักษณ์ของตนเอง พระพุทธศาสนาเป็นองค์ประกอบสำคัญของสังคมไทย มีบทบาทและอิทธิพลซึมแทรกอยู่ในชีวิตทุกส่วนของชนชาวไทยโดยเฉพาะในชนบท ดังนั้น สภาพของสถาบันพระพุทธศาสนาที่มีความเจริญรุ่งเรืองหรืออ่อนแอลงจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง มิใช่เฉพาะแต่ความเจริญรุ่งเรืองทางพระพุทธศาสนาเท่านั้น แต่ยังมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนา ความเจริญก้าวหน้า และความมั่นคงของสังคมไทยทั้งหมด

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้แสดงเจตจำนงไว้ในมาตรา 73 ระบุว่า “รัฐต้องให้ความอุปถัมภ์ และคุ้มครองพระพุทธศาสนา...สนับสนุนการนำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต” และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้มีสาระบัญญัติที่ให้การศึกษาคือเครื่องมืออันสำคัญ ของรัฐเพื่อสร้างคนในชาติให้มีคุณภาพ ให้เป็นผู้มีความรู้คู่คุณธรรม และให้ความสำคัญต่อสถาบันศาสนาในการมีบทบาทหน้าที่จัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับกฎหมายการศึกษาฉบับที่ 23 (2541) โดยกำหนดให้มีการจัดการศึกษาเป็นภารกิจที่สำคัญของคณะสงฆ์ ได้แก่ ศาสนศึกษา และการศึกษาสงเคราะห์ (แนวทางการจัดการศึกษา พระปริยัติธรรมตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. 2545 : คำนำ)

การศึกษา เป็นสิ่งสำคัญในกระบวนการของการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ให้มีสติปัญญา กว้างขวาง กว้างไกล เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เกี่ยวข้องทั้งแก่ตนและคนทั้งหลาย ผู้มีการศึกษาย่อมจะได้รับการยกย่องเชิดชูจากบุคคลทั้งหลาย ผู้มีการศึกษาย่อมจะได้รับโอกาสที่ดีกว่าคนอื่น (สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้ามกุฎมหาราช. 2546 : 7)

การศึกษาของไทยแต่เดิมอยู่ที่วัดกับวัง มีประเพณีการบวชเรียนและใช้วัดเป็นแหล่งการศึกษา จึงมีการจัดการศึกษาซึ่งเป็นการจัดการศึกษาให้กับคณะสงฆ์ซึ่งอยู่ในวัด สอนทั้งวิชาหนังสือและธรรมวินัย (พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต). 2531 : 118) ซึ่งต่อมาพัฒนาเป็นสำนักเรียนพระปริยัติธรรม โดยมุ่งที่จะให้ผู้เรียนได้มีความรู้พร้อมรอบด้านทั้งทางโลก ทางธรรม และเรียนรู้หนังสือด้วย เพื่อจะได้เป็นศาสนาทายาทที่ดี เพื่อสืบต่ออายุพระพุทธศาสนา จะได้มีการสานต่อ

การสั่งสอน อบรมธรรมแก่ประชาชนทั่วไป ให้เป็นพลเมืองดีของบ้านเมือง ใช้แนวทางของ ศาสนาและศีลธรรมเป็นหลักในการดำเนินชีวิต การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์จึงมีความจำเป็น อย่างยิ่ง และที่สำคัญพระสงฆ์เป็นผู้นำทางศีลธรรม จริยธรรม อันเป็นแบบอย่างที่ดีของชุมชน เป็นผู้นำท้องถิ่นที่มี บทบาทสำคัญ (จุไรรัตน์ แสนใจรักษ์. 2523 : 13)

ในปัจจุบัน การศึกษาของคณะสงฆ์เป็นไปตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัย มหา มกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2540 และกฎระเบียบ คำสั่ง และข้อบังคับของกรมการมหาเถรสมาคม คณะสงฆ์ กระทรวง ศึกษาธิการและกรมการศาสนา โดยมีกรมการมหาเถรสมาคมองค์กรสูงสุดของคณะสงฆ์ สภา การศึกษา ของคณะสงฆ์ คณะกรรมการการศึกษาของคณะสงฆ์ คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนา การศาสนา ระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) พ.ศ. 2540 คณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ของมหาเถร สมาคม พ.ศ.2540 แม่กองบาลีสนามหลวง แม่กองธรรมสนามหลวง เจ้าคณะใหญ่ เจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล และเจ้าอาวาส เป็นผู้รับผิดชอบในการบริหาร ตามลำดับ ในปัจจุบันการศึกษาที่คณะสงฆ์จัดให้พระภิกษุสามเณรได้ศึกษามีอยู่ 4 ประเภท คือ

1. การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรม
2. การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลี
3. การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ
4. การศึกษาระดับอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ 2 แห่ง

ระบบการบริหารการศึกษาของคณะสงฆ์ไม่ชัดเจนเท่าที่ควร ถึงแม้ว่าจะมีสภาการศึกษา ของคณะสงฆ์และองค์กรอื่น ๆ ที่คณะสงฆ์ตั้งขึ้นมา เช่น กองธรรมสนามหลวงเป็นต้น พร้อมทั้ง เจ้าคณะพระสังฆาธิการทุกระดับที่คอยควบคุมดูแล และส่งเสริมการศึกษาของสงฆ์โดยตรงก็ตาม แต่ก็ไม่มีบทบาทเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากการประชุมสัมมนาเจ้าคณะภาคทั่วประเทศ เมื่อ พ.ศ. 2538 ได้สรุปปัญหาและอุปสรรคทางการศึกษาไว้ว่า การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรม- บาลี ทั่วทุกภาคประสบปัญหาต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. จำนวนนักเรียนมีแนวโน้มลดลง บางแห่งแทบจะหาผู้เรียนไม่ได้ เพราะผู้บวช น้อยลงหรือพระภิกษุสามเณรส่วนใหญ่มุ่งสนใจเรียนทางโลก ประกอบกับทั้งครูและนักเรียนมี ทักษะที่ดีไม่ดีต่อการศึกษา แผนกธรรม-บาลี เพราะไม่เห็นความสำคัญนำไปใช้ประโยชน์หลังลา ศึกษา
2. การจัดการศึกษาไม่เป็นระบบ หลักสูตร วิธีการเรียนการสอนและวัดผลไม่เหมาะสม กับยุคสมัย มุ่งเฉพาะพระภิกษุสามเณรโดยละเลยเยาวชนและพุทธศาสนิกชนทั่วไป

3. การขาดครูสอนประกอบกับครูสอนพระปริยัติธรรมไม่มีตำแหน่งทางการปกครอง และไม่ได้รับการพิจารณาตั้งและเลื่อนสมณศักดิ์เท่าที่ควร รวมทั้งได้ค่าตอบแทนไม่เหมาะสม และขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4. ขาดอุปกรณ์การเรียนการสอน

5. ขาดแคลนงบประมาณการจัดการศึกษา รวมทั้งขาดความพร้อมในการจัดตั้งกองทุน มาสนับสนุนการศึกษา

6. การวัดผลสอบธรรมศึกษาแบบอัตรีย์ไม่เหมาะสมกับเด็กควรเปลี่ยนแปลงเป็นปรนัย พระเทพเวที (ประยูรย์ ปยุตฺโต). 2531 : 25-27) ได้กล่าวถึงปัญหา และข้อควรคำนึง เกี่ยวกับการศึกษาของคณะสงฆ์พอสรุปได้ว่า ปัญหาการศึกษาของคณะสงฆ์ เริ่มจากที่รัฐได้ จัดระบบการศึกษาใหม่โดยแยกออกไปจากวัด (สมัยรัชกาลที่ 6 เป็นต้นมา) แต่แล้วรัฐก็ไม่สามารถ จัดการศึกษาได้อย่างทั่วถึง ทำให้ชาวชนบทอาศัยประเพณีการบวชเรียนเป็นทางผ่านเพื่อโอกาสใน การศึกษา และเมื่อรัฐแยกการศึกษาออกจากวัดแล้ว ความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับรัฐได้เหินห่างกัน มากยิ่งขึ้น รัฐไม่เข้ามาดูแลในการจัดการศึกษาของสงฆ์ แต่ปล่อยให้สงฆ์จัดการกันเอง พร้อมกันนี้ ได้สรุปสภาพและสาเหตุบางอย่างของปัญหาการศึกษาของคณะสงฆ์ไว้ดังนี้

1. ด้านระบบการศึกษา มีหลายระบบแต่ขาดความเป็นเอกภาพและไม่สัมพันธ์กัน

2. จัดการศึกษา ด้านการบริหาร คณะสงฆ์รับผิดชอบเฉพาะการจัดการหรือวัดผลเท่านั้น ไม่รับผิดชอบในการจัดการศึกษา เน้นการศึกษาแนวตั้ง คือ การสอบผ่านชั้นการศึกษาสู่ระดับสูง ตามลำดับ การจัดการศึกษาในท้องถิ่นต่าง ๆ ไม่ใช่วิธีรวบรวมระดมทุนรวมกำลัง ต่างฝ่ายต่างทำผล คือการศึกษาพระปริยัติธรรมไม่แพร่หลาย และพระภิกษุสามเณรในชนบทที่ต้องการเล่าเรียนศึกษา ต่างหลั่งไหลเข้ามาสู่เมืองใหญ่และกรุงเทพมหานคร

3. ด้านผู้เรียน ผู้เรียนเกิดความขัดแย้งในด้านความต้องการ เพราะการศึกษาที่คณะสงฆ์ ได้จัดให้ไม่สนองตอบความต้องการของผู้เรียน (พระภิกษุสามเณร) และการเรียนพระปริยัติธรรม นั้นไม่มีการแบ่งแยกผู้เรียนตามพื้นฐานการศึกษา อายุ และประสบการณ์

4. ด้านคุณภาพและสัมฤทธิ์ผล การศึกษาพระปริยัติธรรม มีคุณค่า ความหมายและ ความสำคัญต่อสังคมและชีวิตของคนสมัยปัจจุบันน้อยลงตามลำดับ และมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์ว่า การศึกษาพระปริยัติธรรม ไม่เพียงพอที่จะสร้างพระภิกษุสามเณรให้เป็นศาสนาทายาทที่ดีต่อไปได้ แต่ในขณะเดียวกัน การจัดการศึกษาแผนกอื่น ๆ นอกจากพระปริยัติธรรม แผนกธรรมและแผนก บาลี ก็ถูกมองว่า ผลิตพระภิกษุสามเณรเพื่อให้ลาสิกขา

5. ด้านนโยบายและขอบเขตของการบริการศาสนาศึกษา ขอบเขตคับแคบลง คือ เน้น ให้การศึกษาเฉพาะผู้ที่อยู่ในวงในของพระพุทธศาสนาเท่านั้น ละเลยคนที่บวชระยะสั้น และศิษย์วัด

6. ด้านที่เกี่ยวข้องกับรัฐ รัฐไม่สามารถจัดการศึกษาให้ทั่วถึงตามเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้ และไม่สามารถแก้ไขปัญหาความไม่เสมอภาคทางการศึกษาได้ และการแยกการศึกษาออกไปจัดเอง นั้น ทำให้ความเห็นห่างระหว่างรัฐกับคณะสงฆ์มีมากขึ้น

7. ด้านประชาสัมพันธ์กับประชาชน ในปัจจุบันมองกันเพียงว่า การดำรงศาสนานี้ คือ การก่อสร้างเสนาสนะถาวรวัตถุเป็นสำคัญ ควรหันมาสนับสนุนการศึกษาของพระภิกษุสามเณร ให้สมดุลกันหรือมากกว่านี้

นอกจากปัญหาเหล่านี้แล้ว พระราชวรมุนี ยังได้ให้ข้อควรคำนึงในการวางแผนการศึกษาของคณะสงฆ์ไว้ดังนี้

1. จัดระบบการศึกษาสายต่าง ๆ ทั้งของวัดและของคณะสงฆ์เท่าที่มีอยู่ ให้ประสานสอดคล้องกลมกลืนและรวมเข้าเป็นระบบใหญ่อันเดียวกัน

2. จัดให้มีการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้นอีกระดับหนึ่ง เป็นการจัดการศึกษาภาคบังคับสำหรับพระภิกษุสามเณรทุกรูป

3. ต้องยอมรับและคำนึงถึงความเป็นจริงอย่างหนึ่ง เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันในการศึกษาของคณะสงฆ์ คือ ขาดแคลนกำลังคน และการลาสิกขาของพระภิกษุสามเณร

4. ต้องคำนึงถึงศาสนศึกษาในฐานะเป็นเครื่องมือเสริมสร้างความเป็นผู้นำในชนบท

5. ต้องจัดให้ผู้บวชเรียนตามประเพณีได้รับการศึกษาอบรมอย่างเหมาะสม

ผลจากการศึกษาเรื่อง “แนวทางการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542” เป็นการศึกษาสำรองสำหรับเป็นข้อมูลและแนวทางในการกำหนดนโยบาย และข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ทำให้สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม และแผนกบาลี มีสภาพปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่คล้ายคลึงกัน ดังมีข้อสรุปสาระสำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

1. ด้านหลักสูตร เนื้อหาสาระเก่าเกินไปและภาษาที่ใช้ในหนังสือเป็นภาษาที่เข้าใจยาก โดยเฉพาะเนื้อหาสาระในแผนกบาลี เน้นการจำและการแปล มากกว่าความเข้าใจ ขาดการประยุกต์นำมาใช้ ไม่เหมาะสมกับวุฒิภาวะของผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนยังไม่เป็นระบบไม่แน่นอน มีเวลาเรียนน้อยเกินไป จึงไม่สามารถทำความเข้าใจได้อย่างลึกซึ้ง ถ่องแท้ วิธีการเรียนการสอน เน้นการท่องจำและการแปล ไม่ค่อยมีการประยุกต์ใช้และขาดการวิเคราะห์

2. ด้านกระบวนการเรียนการสอน ครูผู้สอนมีไม่เพียงพอ มักใช้ระบบการศึกษาแบบที่สอนท่อง ครูสอนขาดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ขาดประสบการณ์ ไม่สามารถประยุกต์ใช้กับสภาพจริงได้ ขาดการศึกษาอบรมและขาดขวัญกำลังใจ หนังสือตำราประกอบการเรียนเป็นตำราเก่าเกินไป ขาดการปรับปรุงและภาษาที่ใช้ยาก จึงควรมีตำราสากลที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน สื่ออุปกรณ์ประกอบการสอน มีการใช้น้อยหรือแทบไม่มี ควรจัดสรรงบประมาณในการสนับสนุนส่งเสริม

จัดทำ และพัฒนาสื่อที่น่าสนใจและใช้อย่างแพร่หลาย อาคารสถานที่ มักนิยมใช้ศาลาการเปรียญ ซึ่งมักมีเสียงรบกวนและบรรยากาศไม่เอื้อต่อการเรียนรู้

3. ด้านการวัดและประเมินผล เกณฑ์การวัดและประเมินผลมักวัดความจำมากกว่า ความเข้าใจและการคิดวิเคราะห์ ไม่มีเกณฑ์มาตรฐานและกฎเกณฑ์แน่นอน ความยากง่ายของ ข้อสอบยากเกินไป ขาดการทดสอบความยากง่าย ควรมีการทดสอบความยากง่ายของข้อสอบ เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนครอบคลุมทุกด้าน (แนวทางการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. 2545 : บทสรุป)

จากข้อความเบื้องต้นทำให้เห็นว่า การจัดการเรียนการสอนของพระภิกษุสามเณร ด้าน การศึกษาพระปริยัติธรรม ทั้งแผนกธรรมและแผนกบาลีนั้น มีปัญหามากมายมาโดยตลอด เนื่องจาก ไม่ได้มีการปรับปรุงแก้ไข พร้อมทั้งหน่วยงานผู้กำกับดูแลด้านนี้โดยตรงยังไม่มีการศึกษา และหา แนวทางแก้ปัญหาอย่างจริงจังจึงเป็นรูปธรรมชัดเจน

ท่ามกลางสภาพปัญหาของการจัดการเรียนการสอน พระปริยัติธรรมแผนกธรรมและ แผนกบาลีที่ขาดประสิทธิภาพ เพราะขาดแนวทางการบริหารจัดการที่ดี การศึกษาแผนกนี้เป็น การศึกษาเฉพาะทางไม่เป็นที่นิยมในปัจจุบัน และมีแนวโน้มว่าการศึกษาล่าเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม และแผนกบาลี จะมีจำนวนนักเรียนลดลงเพิ่มขึ้นทำให้ปรากฏว่าโรงเรียนพระปริยัติ ธรรมแผนกบาลีหลายแห่งต้องปิดทำการเรียนการสอน อย่างไรก็ตามยังมีสำนักเรียนพระปริยัติ ธรรม แผนกธรรม-บาลี วัดตากฟ้า อำเภอดงพิกุล จังหวัดนครสวรรค์ สามารถจัดการเรียนการ สอนประสบผลสำเร็จ โดยเฉพาะแผนกบาลีนั้น เมื่อปีการศึกษา พ.ศ. 2548 ปรากฏว่า วัดตากฟ้ามี ผลสอบพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ได้มากเป็นอันดับสองของประเทศ รองจากวัดพระธรรมกาย ทั้งที่เป็นวัดต่างจังหวัด ตามข้อมูลที่ปรากฏดังตารางประกอบ

ตาราง 1 แสดงผลการสอบพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ประจำปีการศึกษา 2548

อันดับ	วัด	จังหวัด	สอบครั้งที่ 1	สอบครั้งที่ 2	รวม
1	วัดพระธรรมกาย	จ.ปทุมธานี	161	46	207
2	วัดตากฟ้า	จ.นครสวรรค์	86	36	122
3	วัดโสธรวราราม	จ.ฉะเชิงเทรา	59	50	109
4	วัดจองคำ	จ.ลำปาง	87	12	99
5	วัดหาดใหญ่สีตาราม	จ.สงขลา	75	18	93

ที่มา : “รางวัลเกียรติยศยอดสำนักเรียนบาลี,” 2548 : 58

เหตุที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี วัดตากฟ้า อำเภอดงพิกุล จังหวัดนครสวรรค์ เพราะมีจำนวนนักเรียนสอบบาลีได้มาก อาคารเรียนมีความเพียงพอต่อนักเรียนงบประมาณได้รับการสนับสนุนจากองค์กรหลายแห่งอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารวัดและโรงเรียนได้รับการส่งเสริมจากคณะสงฆ์ คือ เจ้าอาวาสวัดตากฟ้าได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เลื่อนสมณศักดิ์จากพระราชกณะชั้นสามัญที่พระศรีสุทิวเทวี ขึ้นเป็นพระราชกณะชั้นราชที่พระราชปัญญาเวทิตำรงตำแหน่งเป็นรองเจ้าคณะจังหวัดนครสวรรค์ ส่วนอาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นพระราชกณะชั้นสามัญที่พระอมรเมธี ดำรงตำแหน่งทางคณะสงฆ์เป็นรองเจ้าคณะอำเภอดงพิกุล ความสำคัญดังกล่าวมา ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจต้องการทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี วัดตากฟ้า อำเภอดงพิกุล จังหวัดนครสวรรค์ที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี แก่พระภิกษุสามเณรผู้สนใจ

ผู้วิจัยต้องการทราบว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี วัดตากฟ้า มีการจัดการเรียนการสอนอย่างไร และมีปัจจัยอะไรบ้างมาช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้การเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีประสบความสำเร็จ จนทำให้โรงเรียนมีผลสัมฤทธิ์การศึกษาด้านผู้เรียนปรากฏผลออกมาในการสอบได้อยู่ในระดับเกณฑ์ดีมากตลอดระยะเวลา 5 ปีซ้อนหลัง และขณะนี้ปรากฏว่ามีพระภิกษุสามเณรจำนวนมากสนใจ พร้อมทั้งมีผู้ปกครองจำนวนมากไม่น้อยที่ต้องการส่งบุตรหลานให้บรรพชาเป็นสามเณรเพื่อขอเข้ารับการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีในโรงเรียนแห่งนี้ อีกเหตุผลหนึ่งคือ วัดตากฟ้าตั้งอยู่บนพื้นที่ของอำเภอขนาดเล็กในต่างจังหวัด แล้วนำงบประมาณจากส่วนไหนมาเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานจัดการศึกษาจนประสบความสำเร็จเป็นที่น่าชื่นชม

ผลการศึกษาที่ได้ จะสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางสำหรับการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีทั่วประเทศ ซึ่งมีสภาพแวดล้อมใกล้เคียงกันหรือสำหรับเป็นข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้นให้ผู้สนใจใคร่ศึกษา ในเรื่องนี้นำแนวคิดที่ได้มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานศึกษาแต่ละแห่ง และเพื่อธำรงรักษาการเล่าเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีเอาไว้ให้คงอยู่คู่กับพระพุทธศาสนาสืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ กำหนดจุดมุ่งหมายของการวิจัยไว้ เพื่อให้ทราบข้อมูลความรู้ใหม่ เพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ดังต่อไปนี้ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี วัดตากฟ้า อำเภอดงพิกุล จังหวัดนครสวรรค์

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี วัดตากฟ้า อำเภอดงพิกุล จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี แห่งอื่น ๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของนำองค์ความรู้ที่ได้ไปพัฒนางานการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ทั่วประเทศ ให้มีคุณภาพและมาตรฐานใกล้เคียงกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่วิจัย

คือ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี วัดตากฟ้า อำเภอดงพิกุล จังหวัดนครสวรรค์

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารครู และนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี วัดตากฟ้า อำเภอดงพิกุล จังหวัดนครสวรรค์ ประจำปีการศึกษา พ.ศ. 2549

3. ประเด็นที่ศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี วัดตากฟ้า อำเภอดงพิกุล จังหวัดนครสวรรค์ โดยมีประเด็นที่ต้องการศึกษา ดังนี้

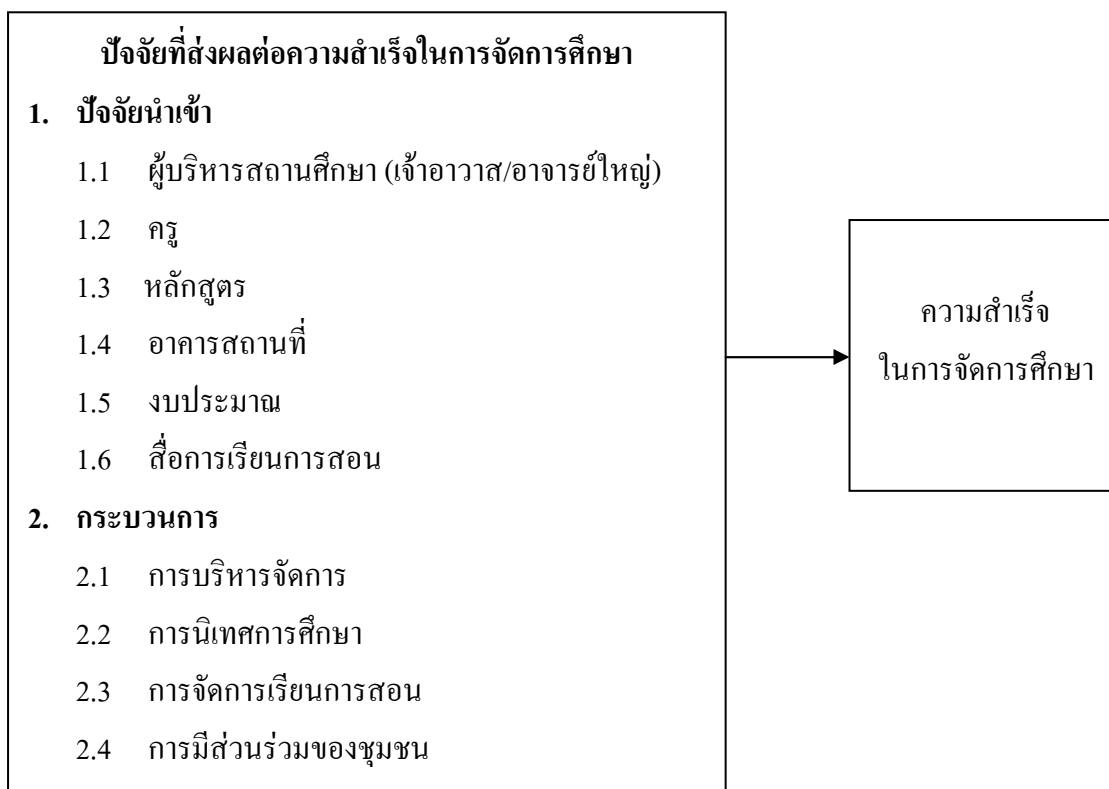
3.1 ด้านปัจจัยนำเข้า (Inputs) ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษา (เจ้าอาวาส/อาจารย์ใหญ่) 2) ครู 3) หลักสูตร 4) อาคารสถานที่ 5) งบประมาณ และ 6) สื่อการเรียนการสอน

3.2 ด้านกระบวนการ (Process) ประกอบด้วย 1) การบริหารจัดการ 2) การนิเทศการศึกษา 3) การจัดการเรียนการสอน และ 4) การมีส่วนร่วมของชุมชน

3.3 ด้านผลผลิต (Outputs) ประกอบด้วย 1) ความสำเร็จในการจัดการศึกษา 2) คุณภาพผู้เรียน และ 3) ภาพความสำเร็จที่ปรากฏ

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาและสังเคราะห์แนวคิดหลักทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ผู้วิจัยได้นำเอาแนวคิดทฤษฎีเชิงระบบของนักวิชาการ นักการศึกษา และนำทฤษฎีการมีส่วนร่วมของโคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff, 1980 : 219) ที่ลงในนิตยสาร “World Development” นำมากำหนดเป็นกรอบแนวความคิดเบื้องต้นในการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 แผนผังกรอบแนวความคิดเบื้องต้นในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความสำเร็จในการจัดการศึกษา หมายถึง ผลการสอบได้ของนักเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี และเกียรตินิเทศที่วัดและโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี วัดตากฟ้า อำเภอดงพญาเย็น จังหวัดนครสวรรค์ ได้รับจากหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษา หมายถึง เหตุหรือการกระทำใด ๆ ที่เกิดจาก ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา (เจ้าอาวาส/อาจารย์ใหญ่) ครู หลักสูตร อาคารสถานที่ งบประมาณ และสื่อการเรียนการสอน และที่เกิดจากกระบวนการ ได้แก่ การบริหารจัดการ การนิเทศการศึกษา การจัดการเรียนการสอน และการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี วัดตากฟ้า อำเภอดงพญาเย็น จังหวัดนครสวรรค์ ทำให้พระภิกษุสามเณรสอบได้จำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี

การจัดการศึกษา หมายถึง รูปแบบที่ได้พัฒนาตามหลักวิชาการด้วยวิธีการที่มีระบบ สำหรับใช้ดำเนินงานการจัดการศึกษา เพื่อให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายได้มีการพัฒนาการอย่างครบถ้วน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ จนเกิดเป็นการเรียนรู้ มีความสามารถ และมีศักยภาพตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดเอาไว้

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี หมายถึง โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี วัดตากฟ้า อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ ที่จัดการเรียนการสอนแก่พระภิกษุสามเณรในวัด

ผู้จัดการโรงเรียน หมายถึง เจ้าอาวาสหรือเจ้าสำนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี วัดตากฟ้า อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง อาจารย์ใหญ่ หรือผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ผู้ปฏิบัติหน้าที่ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี วัดตากฟ้า อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์

ครูผู้สอน หมายถึง พระภิกษุ หรือฆราวาส ผู้ทำหน้าที่สอนหรือได้รับมอบหมายให้ดำเนินการสอนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี วัดตากฟ้า อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์

นักเรียน หมายถึง พระภิกษุ สามเณร ผู้กำลังเข้ารับการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี วัดตากฟ้า อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ประโยชน์ด้านวิชาการ
 - ได้ข้อความรู้ในเรื่องการจัดการศึกษาเกี่ยวกับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี
2. ประโยชน์ในการประยุกต์ใช้
 - 2.1 ใช้ในการปรับปรุงระบบการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลเพิ่มขึ้น
 - 2.2 ใช้ในการปรับปรุงแก้ไข พัฒนาระบบแนวทางวิธีการดำเนินงานต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี
 - 2.3 ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน เพื่อเป็นองค์ประกอบให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และแม่กองบาลีสนามหลวง ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ นำไปปรับปรุงแก้ไขการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ให้มีมาตรฐานใกล้เคียงกัน ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค